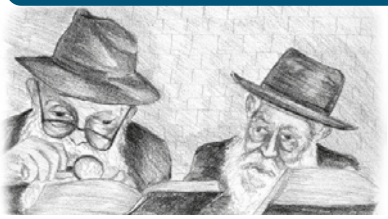
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת תצוה ■ ח' אדר תשפ"ה ■ 05.03.2025 ■ גליון מס' 829

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

השמן והחוכמה
העבודה הראשונה שמוזכרת בתורה, בנוגע למשכן, היא העלאת נר התמיד...
המשך בעמ' 2

לכבוד ולתפארת
עיקרה של היהדות הוא עולמו הפנימי של האדם, ועם זאת יש ערך מוסף...
המשך בעמ' 3

וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי
גידול שמם של ישראל בעולם
בסוף הפרשה לאחר שהתורה מתארת את עבודת הכוהנים שבמשכן, יחד...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
להעלות נר תמיד כתית למאור
"ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד" (כז, כ) 'כתית'...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ לחזק את הכפתור
■ יש לאן לשאוף
■ קנאת הגויים בעם ישראל
המשך בעמ' 6

בעקבי הכתב והקבלה

/ הרב פרופ' נריה גוטל

זעיר פה זעיר שם התורה מנמקת מפורשות את הסיבה לציווי עליו היא מורה. כך הדבר בפרשתנו, בעניינם של פעמוני המעיל (שמות כח, לג-לה). תחילה מורה התורה על אופן העשייה: "ועשית על שוליו רימוני תכלת וארגמן ותולעת שני על שוליו סביב, ופעמוני זהב בתוכם סביב. פעמון זהב ורמון פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב". או-אז היא מבהירה את הסיבה: "והיה על אהרן לשרת, ונשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ד' ובצאתו ולא ימות". צלצול הפעמונים נועד אפוא להשמעת קול עם בואו של הכהן הגדול לקודש, ועם צאתו, "ולא ימות". אלא שעדיין לא ברור מה הצורך בהשמעת הקול, ובעיקר למי ולמה הדבר נצרך.

הקושי הגדול הביא לא מעט פרשנים לתת לכך את הדעת. רמב"ן (על אתר), אחר שעוד חיזק את השאלה בטענה שהפעמונים אינם נצרכים ללבישה ואף אין דרך "הנכבדים" לעשות כך, השיב שזו מעין בקשת רשות כניסה ורשות יציאה ממלך מלכי המלכים. בעל הכתב והקבלה הגיב על כך בכותבו, שאומנם יש לביאור זה תימוכין בדברי אגדה, אבל ודאי שאין לכך "מבוא בדרך הפשט".

בדרך שונה הוא דוחה את ביאור רשב"ם, שטען כי מטרת השמעת הקול היא ריחוק השומעים, לקיים את הציווי: "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו" (ויקרא טז, יז). דא עקא, בשעת הקטרת הקטורת לפני ולפנים ביום הכיפורים, כמו גם בשעה שהכניס הכהן הגדול את דם החטאת הפנימית ביום הכיפורים, הוא היה לבוש בגדי לבן, וללא מעיל! ואם הכוונה להקטרת הקטורת שבכל יום ויום, הרי זו הייתה נעשית בכהן הדיוט, שבין ארבעת בגדיו - אין מעיל. ומעין אותה הערה צריכה להיאמר גם על יישובו של בעל מלאכת מחשבת, "שביהכ"פ היה הכהן הגדול מתפלל תפילה קצרה שלא להבעית את ישראל שיאמרו שמת מבפנים, לכן התחכמה התורה בתחבולת הפעמונים, שינגן ברגליו בהילוכו וישמעו העם מבחוץ וידעו שלא מת ולא יבעית את ישראל". ועל כך השיג בעל הכתב והקבלה: "דברי שגגה הם, דבהיותו לפני ולפנים היה לבוש בבגדי לבן בלא מעיל"!

עוד יש להעיר הערה שנוגעת לכל הביאורים כולם: כדי שהעם ישמע את הקול, צריך הצליל להיות חזק למדיי. ואולם, החומר ממנו הורכבו הרימונים אינו מתאים לכך. נכון הוא שהעינבל עצמו היה מתכתי - זהב, ואולם הרימון עליו נקש העינבל היה עשוי בד: "ועשית על שוליו רימוני תכלת וארגמן ותולעת שני על שוליו סביב", והרי מן הידועות הוא שהקשה על בד אינה נותנת אלא רק צליל חלש. צליל חלש כזה עשוי להגיע לאוזניו של הכהן הגדול - לובש המעיל - עצמו, אך ודאי שהוא לא יישמע לעם שמצוי בריחוק מקום. לכן, ככל ש"זה" הטעם, הדבר אינו מועיל כלל ועיקר.

הילך אפוא רבי יעקב מקלנבורג בנתיב שונה לחלוטין. לדידו, לא העם הוא המטרה אלא הכהן הגדול עצמו.

> "לדעתי, מצות הפעמונים הוא דומה למצות ציצית - שם המצוה היא למזכרת על המצוות ע"י חוש הראייה, כדכתיב וראיתם אותו וזכרתם, וכאן המצוה היא להזכיר את המצוות ע"י חוש השמיעה. כי לגודל מעלת הכהן הגדול ולהתחייבו במצוות רבות יתירות על שאר הכהנים ועל כל ישראל, לכן נתווסף לו מזכרת ע"י חוש השמיעה על המזכרת שע"י חוש הראייה, כי ע"י שמיעתו קול הפעמונים שבמעיל יתעורר לתת דעתו ולבו לפני מי הוא מתלבש בבגדים אלו, ומי הוא אשר ציווה לו להתלבש בהם, ולתכלית מה הוא לבדו מצויין בבגדים כאלה, בזה יתפיס כל מחשבותיו ורעיונותיו לעבודת המלך העליון ית'. ולא בלבד בהיותו בקודש לעבודה, כי גם בצאתו מן הקודש אל ביתו ובקרב חוצות, יצלצלו הפעמונים בקול לאזניו להזכירהו כי הוא בחור האומה הישראלית, ומעלתו עליהם בחשיבות יתירה לאין שיעור, ולא ישכח כי הוא עומד תמיד לפני ה', ואין לו להסיח דעת מן הקדושה אף רגע".

כלומר, אם לכל איש ישראל די בתזכורת המצוות באמצעות ראייה - ראיית הציצית: "וראיתם אותו וזכרתם" (במדבר טו, לט), הרי שלאיש המעלה המיוחד - הכהן הגדול, מצטרפת תזכורת נוספת - בשמיעה: שמיעת הפעמונים. לדידו אפוא, מטרת צלצול הפעמונים אינה לכלל אלא לפרט, לא לעם ישראל אלא לכהן הגדול, כדי ש"לא ישכח כי הוא עומד תמיד לפני ה', ואין לו להסיח דעת מן הקדושה אף רגע". לתזכורת אישית זו אכן די בצליל חרישי, בהקשת העינבל על פעמון הבד.

ומאחר שפרשת תצוה נקראת תמיד בחודש אדר, הרי שעל רקע מגילת אסתר, חידד והבהיר רבי יעקב מקלנבורג ש"ונשמע" זה של פרשתנו שונה מ"ונשמע" שבמגילת אסתר:

> "אין מילת ונשמע כאן על התפשטות הקול לאחרים, כמו 'ונשמע פתגם המלך בכל מלכותו' (אסתר א, כ), כי אם טעם ונשמע כמו נשבע... טעמו הוא בעצמו ישמע... ותרגום ונשמע קולו - באזניו ישמע ובלבבו יבין מה הקול הזה באזניו".

השמן והחוכמה

/ הרב גור גלון

שמן זית

העבודה הראשונה שמוזכרת בתורה, בנוגע למשכן, היא העלאת נר התמיד, והדבר הראשון שמוזכר בתוך עבודה זו הוא לקיחת השמן המובחר: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד".

נראה שעניינה של עבודה זו מרמז על כל עניין המשכן בפרט, ועבודת ישראל בכלל. מגמת עם ישראל היא להביא אור לעולם. המקדש מכונה 'אורו של עולם', שכן מגמתו היא להפיג את החשכה המצויה- את החושך שעופף את הכל (עוד טרם בריאת העולם)- ולהביא את אור ה' לכל מחשכי הארץ. כך למשל אנו רואים בברית בין הבתרים, שישנה אימה וחשיכה גדולה, ובתוך אלה עובר לפתע תנור עשן ולפיד אש, ואז נחתמת הברית עם אברהם אבינו, אביהם של ישראל.

ננסה היום להתבונן מעט בפסוק הפותח את פרשתנו, על מנת ללמוד באיזה אופן מאירים, ובמה תלויה ההארה.

התורה מצווה על שמן זית זך, כתית. השמן מכוון לחוכמה, וכמדומה שיש כאן אמירה יסודית שהארת העולם תבוא מהארת הדעת. תיקון העולם תלוי בכך שנעמיד את התפיסות הנכונות, הערכים המדויקים, והאידיאלים המכוונים, על תילם.

ללא טהרת הבית לא יוכל העולם לעלות על מסלול. יש החושבים שתיקון העולם תלוי במידות הטובות, בהעמדת הנימוסים היפים במקומם. כמדומה שהעמדת השמן כראשון במעלה מכוונת אותנו לכך שהדבר היסודי, ממנו הכל יבנה, הוא התפיסות, העמדות, האידיאלים והמחשבות.

באמצעות רעיון זה מסביר מרן הרב קוק זצ"ל את ההבדל גישתו לבין תנועת המוסר של ר' ישראל סלנט, שתנועת המוסר עובדת על המידות דרך הרגש, ואילו לדעתו של מרן הרב זצ"ל עבודת המידות צריכה להיעשות דרך הדעת והמחשבה.

"מובן הדבר שאי אפשר לברר ולהעיר ומכש"כ להשיג כ"א בהקדמת קנין הגירסא במקצועות השייכים לזה ואח"כ העומק והעיון. אבל הדבר קל מאד לכל מי שירצה באמת לייחד זמן לזה להרים קרן ביראת ה', ויותר מהכל מסוגלים לזה חכמי ישראל באה"ק, אם רק יקבע סדר לייחד זמן ג"כ לחלק העיקרי הלזה שבתורה. ובזאת תביעתי חלוקה מתביעתם של תלמידי הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל, שהם תובעים את חלק ההתרגשות הבא מצד המוסר לפעמים, שאמנם לפעמים הוא דבר טוב, אבל רק כערך תפילה שהיא חיי שעה ושפיכת הנפש. והתולדה היוצא מזה מפני ששמים עינם רק בהעמקת ההתרגשות ע"כ אינם מרחיבים כ"כ ידיעותיהם בבקיאות וחריפות בדרך לימוד ושינון, ומתוך כך הם עומדים על מעמד יראת העונש הנמוכה, ואינם מהירים להתרומם ליראת הרוממות ואהבת ה' יתברך ותורתו בנועם וערבות פנימית שכלית. ע"כ כרוכה בהרבה פעמים עם הדרכתם מורך לב ועצבות ויתר דברים המעיקים על כוחות הגוף והנפש..."

זך כתית

לגדולתה של המחשבה חשוב שהשמן יהיה זך (ללא שמרים), שדווקא בגלל שהכל משתלשל מהדעת, מההבנה, הרי שכל שינוי קל בדעות משפיע השפעה כבירה על כל העניינים. עוד מצווה התורה שהשמן יהיה כתית (מהטיפה הראשונה). כידוע הדעת בנויה מהנחות יסוד ראשוניות, שעל גביהם הולכת המחשבה ומשתלשלת. התורה מצווה שנזקק ונאיר את המחשבה החל מהנחות היסוד הבסיסיות ביותר (כתית), ולא נבנה את הדעת שלנו על הנחות יסוד חיצוניות.

לא לחינם נמשלה החוכמה והדעת הבהירה לשמן הזוקק להוצאתו עמל ועבודה, כתישה ולחיצה. גם החוכמה דורשת להוצאתה עמל, מאמץ ועבודה רבה. אך לאחר העמל הגדול יוצאת החוכמה מזוככת ומאירה, והאדם יכול לפעול לאורה, כפי שאומר דוד המלך: "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי"; "כי נר מצווה ותורה אור".

פשט סוף הפסוק הפותח את פרשתנו, "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור **להעלות נר תמיד**", כפי שכותב אונקלוס, הוא שהנר ידלק באופן תמידי. כלומר, כדי לשמור כל הזמן על טהרת הדעת יש צורך להעלות, להתאמץ, להתייגע, להאיר, באופן תמידי. בכל זמן וזמן עלולות הדעות להשתבש, להיות מושפעות, להתעוות, אם לא נשקיע מאמץ תמידי להעלות את הנר.

רש"י מביא על פסוק זה, בשם חז"ל (שבת כא ע"א): "מדליק עד שתהה שלהבת עולה מאליה". בדברי חז"ל אלה יש הכוונה נוספת, שמעבר לעבודתו של האדם, אחרי העמל והיגיעה, זוכים להגיע לנקודה שממנה הדברים מאירים באופן טבעי. אחד הסימנים המובהקים לדעות ישרות הוא שאחרי שהדעה הוסברה כראוי, היא מתיישבת על לב השומעים ללא פקפוק.

עבודת ה' בכללה מתחילה בעמל גדול, אבל סופה הוא מתנת שמים (כפי שכותב הרמח"ל במידת הקדושה, שתחילתה עבודה וסופה מתנה). בתחילה צריך מאמץ כדי להאיר את העולם בדעות הנכונות, אולם לאחר המאמץ הולכת הדעת ומתרבה ומתפשטת מאליה.

יהי רצון שנזכה ללבן את המחשבות ואת הדעות ללא השפעה חיצונית, ובזכות כך להאיר את העולם כולו באור ה'.

לכבוד ולתפארת

/ הרב יעקב הלוי פילבר

עיקרה של היהדות הוא עולמו הפנימי של האדם, ועם זאת יש ערך מוסף למראה החיצוני. איך עלינו להתייחס לנויו של העולם? מצד אחד אנו אומרים: "שקר החן והבל היופי", ורבי יעקב **(אבות פ"ג מ"ט)** אומר: "המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו ואומר: מה נאה אילן זה, מה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו", שמהם משמע לכאורה שעל האדם להסתייג, עד כדי התעלמות, מהיופי העולמי. ומאידך אנו אומרים: "הדור נאה זיו העולם" ובמדרש **(קה"ר ז)** אנו מוצאים: "בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשי כמה **נאים** ומשובחים הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי", שממנו משמע שעל האדם להתבונן ולראות כמה נאים ומשובחים מעשיו של הקב"ה. אבל באמת אין כאן מחלוקת, יש כאן התייחסות לשני מקרים הפוכים, האחד, כאשר ההתרשמות ממראה הטבע ויופיו מביאה את האדם **להפסיק ממשנתו**, עד שההתפעלות שלו מיופיו של העולם מנתקת אותו מבורא עולם, התרשמות כזו היא לרועץ לאדם המסכנת את חייו הרוחניים. אבל אם ההתבוננות ביופי הבריאה דווקא מביאה את האדם להתחבר יותר אל בורא העולם, כמאמר הנביא **(ישעיה מ כו)**: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", אז אדרבא ההתרשמות וההתפעלות מיופי העולם היא מומלצת, כמו שכתב **הרמב"ם** (הל' יסודי התורה פ"ב ה"ב): "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו (של הא־ל)? בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול". ומטעם זה נפסקה ההלכה: "היוצא לשדות או לגנות בימי ניסן וראה אילנות פורחים ונצנים עולים מברך: . . . שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות **ונאות** כדי להנאות בהן בני אדם" **(רמב"ם, הל' ברכות פ"י הי"ג)**.

חשיבות החזות החיצונית אינה רק במראות נופי הטבע, אנו מוצאים את חשיבות החזות החיצונית גם של איש הציבור בכל הרמות, החל **מהמלך** שעליו אמרו **(סנהדרין כב ב)**: "מלך מסתפר בכל יום שנאמר: 'מלך ביופיו תחזינה עיניך'", גם **הכהן הגדול** חייב להקפיד על הופעה חיצונית כמו שמובא שם: "כהן גדול מסתפר מערב שבת לערב שבת הואיל ומשמרות מתחדשות" **ופרש"י** שם: "וצריך להסתפר מפני משמרת חדשה זו הנכנסת שיראוהו **ביופי**". את חשיבות הופעתו החיצונית של הכהן הגדול אנו מוצאים כבר בתורה האומרת: "ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת". לא רק מהמלך והכהן נדרשת הופעה חיצונית מרשימה שיהיה "בעל מראה" אלא היא נדרשת גם מהשופט כמו שכתב **הרמב"ם** (פ"ב מהל' סנהדרין ה"ו): "כשם שבתי דין מנוקין בצדק כך צריכים להיות מנוקין מכל מומי הגוף. וצריך להשתדל ולבדוק ולחפש שיהיו כולן בעלי שיבה, בעלי קומה, **בעלי מראה**". ואפילו **הנביא** שתפקידו הוא רוחני גם הוא צריך להיות בעל הופעה חיצונית מרשימה, כמו שאמרו **(שבת צב א)**: "אין השכינה שורה אלא על בעל קומה". ולכאורה הדבר תמוה מה הצורך לנביא שהוא איש רוח להופעה חיצונית מרשימה? את הסיבה מסביר **הר"ן** בדרשותיו **(הדרוש החמישי)**: ש"אין ראוי שידבר אל הרבים אלא רק איש בעל צורה כדי שיהיו דבריו נשמעים יותר". מפני שההמון מושפע מהמראה החיצוני, ומפני הטעם הזה אמרו בבכורות **(מה ב)**: "מנין שהקב"ה משתבח בבעל קומה? שנאמר: 'אשר כגובה ארזים גבהו'". וכבר אמרו חז"ל: "אשה נאה ודירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של האדם", על כן גם במקדש הנקרא: "נויו של עולם" ההקפדה אינה רק למראה החיצוני של המבנה אלא גם ללבוש שהכהנים לובשים בעבודת המקדש.

וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי
גידול שֵׁם של ישראל בעולם

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

בסוף הפרשה לאחר שהתורה מתארת את עבודת הכוהנים שבמשכן, יחד עם סדר לבישת הבגדים. מופיע הציווי של עשיית מזבח הזהב, שנמצא בקודש פנימה. הגם שהוא כלי ככל שאר הכלים, והציווי עליהם נאמר בפרשת הקודמת פרשת תרומה. ואילו מזבח הקטורת נכתב בפרשה, המדברת על ציווי עשיית בגדי הכוהנים.

אך לפני הציווי על עשיית המזבח - ישנם פסוקים המדברים על מהות עבודת הקודש והמקדש בישראל, יחד עם תפקיד הכוהנים בהם. וכך התורה מדגישה לא רק את מהות העבודה, כי אם מה היא פועלת על ישראל והכוהנים שבעם.

באותם הפסוקים ישנם חמישה שבחים ומעלות, אותם מקבלים ישראל מאת ה' - בעצם השראת השכינה בעם על ידי עבודת הקודש. כך שבתחילה **נועד** ה' עמנו[1] - בדברו אל משה את דבריו אליו[2]. ובזה **מתקדש** המשכן, להשרות בו את שכינתו יתברך[3]. כשהדרך בה מתקדש המשכן, עוברת דרך התקדשות עם ישראל - כפי שארע עם שני בני אהרון נדב ואביהו, שמתו בחנוכת המשכן[4].

וכיוון שהמקום והכלי בו **התקדשו** בני אהרון היה המזבח, אזי דבר זה יוריד את הקדושה לכל המשכן וכליו מכאן ואילך[5]. שיוכשר הדבר להשרות שכינה כאן בארץ, שתופיע באותם הכלים ובאותו המקום. יחד עם **השראת** השכינה במעשי ידי הכהנים - אהרון ובניו הנותרים[6].

ולא זו בלבד שאהרון ובניו התקדשו בכך, כי אם כל בית ישראל - שבכו על השריפה אשר שרף ה'[7]. זכו גם כן להתקדש בכך, ש**תשרה** עליהם השכינה - כשה' אלוקינו, מולך עלינו[8]. ודבר זה יביא לכדי מהות וכוונת כל מהלכי ה' עם ישראל והאבות, מיום היותנו לעם ועד כה - כש**ידעו** כל ישראל את ה' והנהגתו עמנו[9]. ותשרה השכינה בעם ישראל, כפי שאנו זקוקים לה בכך[10].

מי שהצליחו להפעיל את כל המפעל הגדול הזה, היו דווקא שני בני אהרון נדב ואביהו - שמתו בתוך הקודש, בהקריבם אש לפני ה'. שדבר זה גרם לאש לצאת מאת ה', ולשרוף אותם בנפשותם. אך כיוון שכבר ירדה האש לצורך זה, היא כבר ירדה לגמרי - אף לצורך כל עבודת המשכן. שכן מה שיורד מן השמים, לא חוזר לשם.

ומכך נלמד גם לדורנו, בו עברו הקדושים באש - והביאו בכך טובה גדולה לישראל. כשרואים כל עמי הארץ, את גדולת אלוקינו. בנקום נקמות ופרוע פרעות באויבנו - ממזרח, מערב, צפון ודרום.

ובוודאי אמורים הדברים בימים האלו של ראשית חודש אדר, בהם שבים ועולים זכרונות הקדושים. **שמונת** נסיכי האדם שנטבחו בספריית ישיבת מרכז הרב, בערב ראש חודש אדר לפני שבע עשרה שנים. יחד עם זכרון קדושי משפחת פוגל ההורים ושלושת ילדיהם, שנרצחו בשבת זכור לפני ארבע עשרה שנים. וזכר **י"ג הקדושים** ילדים ואמהות, שנרצחו בתל אביב בתענית אסתר לפני עשרים ותשע שנים. יחד עם **ארבעים וחמש** הקדושים שנטבחו בקו 18 בירושלים, בה' באדר ושבוע אחר כך בי"ב בו. ביום בו נהרג **ארז גרשטיין** הי"ד, שלוש שנים אחר כך בלבנון.

כל קדושי אדר האלו מצטרפים ל**חמישים ושמונה** ההרוגים במלחמת השיחרור שנהרגו במדרחוב בירושלים בי"ב באדר תש"ח, יחד עם קדושי מלחמת אוסלו, שנהרגו בחודש אדר תשס"ב.

הקדושים שנספו באש, מביאים לכדי הופעת השכינה בארץ. וכשם שעלו בסערות אש השמימה, כך תרד עלינו השכינה בסערות אש תימנה[11]. כפי שלימדו אותנו חז"ל במסכת בבא קמא - כשם שהקב"ה הצית אש בציון, כך הוא יבנה אותה מתוך האש[12]. ואנו מתפללים על כך בכל תשעה באב - כִּי אַתָּה ה' בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ. וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ.

1 - **ונעדתי** שמה לבני ישראל - שמות כט, מג
2 - **ונועדתי שמה** אתועד עמם בדבור כמלך הקובע מקום מועד לדבר עם עבדיו שם - רש"י, שם
3 - **ונקדש** המשכן. בכבודי שתשרה שכינתי בו - שם
4 - ומדרש אגדה, אל תקרי בכבודי אלא במכובדי במכובדים שלי. כאן רמז לו מיתת בני אהרן ביום הקמתו, וזהו שאמר משה (ויקרא, י) 'הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש' והיכן דבר ונקדש בכבודי - שם
5 - **וקדשתי** את אהל מועד ואת המזבח - שמות כט, מד
6 - ואת אהרן ואת בניו אקדש לכהן לי - שם
7 - **ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'** - מכאן שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה - רש"י ויקרא י, ו
8 - **ושכנתי** בתוך בני ישראל והייתי להם לאלוקים - שמות כט, מה
9 - **וידעו** כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלקיהם - שם, מו
10 - אבל רבי אברהם אמר כי לא הוצאתי אותם מארץ מצרים רק בעבור כי אשכון בתוכם וזהו 'תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שמות ג, יב). ויפה פירש ואם כן יש בענין סוד גדול כי כפי פשט **הדבר השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה** אבל הוא כענין שאמר הכתוב 'ישראל אשר בך אתפאר' (ישעיהו מט, ג) - רמב"ן שמות כט, מו
11 - **וה' עליהם יראה** בספר יוסיפון מצינו בעת ההיא נראה מופת לאנשי ירושלים... **בסערות תימן** לסער את אנשי תימן הם חיל אנטיוכס, ויש מרבותינו שפתרוהו על אדום לעתיד לבוא - רש"י זכריה ט, יד
12 - 'כי תצא אש ומצאה קוצים' תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה, אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי. **אני הציתי אש בציון** שנאמר (איכה ד, יא) 'ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה', ואני עתיד לבנותה באש שנאמר (זכריה ב, ט) 'ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה' - בבא קמא, ס:

סיפור לשבת

להעלות נר תמיד כתית למאור

"ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד" (כז, כ) 'כתית למאור' ולא למנחות. (רש"י) 'נר' רומז לתורה על דרך 'נר מצוה ותורה אור'. צריכים לעמול כדי לקנות את התורה על ידי 'כתית למאור' להתייגע 'ולא למנחות' ולא במנוחה. סיפור נפלא שסיפר הגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל, שאירע אצל הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל בטיסמניץ, כשבאו לדין תורה, שני בעלי בתים מאחת העיירות. העניין היה קשה ומסובך ביותר, ונאלץ לדחות את פסיקת הדין ליום המחרת. לבעלי הדין ירט הדרך ולא יכלו לשהות עוד בטיסמניץ, אמרו אחד לשני הרי יש לנו רב בעיירתנו, נלך אליו ויפסוק לנו את הדין, וכך עשו, רבם היה תלמיד חכם אבל לא התמצא כל כך בדין תורה מסובך כזה, וביקש להמתין מעט, נכנס לחדר אחר לבדו, ואחר זמן מועט יצא ופסק להם את הדין. הפסק היה נראה בעיניהם, השביע את רצונם ובאו על סיפוקם. כעבור זמן מסוים, כשהזדמן להם שוב להיות בטיסמניץ, אמרו זה לזה, הבה וניכנס אל הרב מטיסמניץ, אשר בשעתו אמר לנו שיכול לפסוק את הדין רק למחרת, ונראה איך הוא פסק דיננו. נכנסו אל רבי משולם לשמוע את פסק דינו. השמיעו דברי התנצלות על שלא באו לשמוע את פסק הדין למחרת. אמר להם רבי משולם כך וכך פסקתי. בעלי הדין התפלאו לשמוע, כי פסיקתו של רבי משולם דומה ממש לפסק שפסק הרב שלהם.

בשמעם זאת, הביטו זה אל זה כאילו בקורטוב של תמיהה, הבין רבי משולם שדברים בגו ושאלם, מה לכם תמהים. לא יכלו להתאפק וסיפרו לו את כל המעשה כפי שהיה אמת לאמיתה, וכי גם הרב שלהם פסק כך, לאחר שהות של מחצית השעה בלבד, כששמע רבי משולם, כי רב פלוני באחת העיירות הקטנות ידע להשיב במשך זמן קצר על ענין כה קשה, אמר בליבו, הלא זה גאון נפלא בדורנו וצריך להכירו ולדעת ממנו, לא היסס רבי משולם, ומיד נסע אל אותו רב. בבואו התעטף ונכנס בחדרה ועמד לפניו בהכנעה רבה, כתלמיד לפני רבו, ושאל אותו, כיצד ידע כבוד הרב לפתור כמעט ללא שהיות, ענין כה מסובך, שאני בעצמי נאלצתי לדחות את בעלי הדין עד ליום המחרת. השיב לו הרב, האמת לא אכחד, אמנם לא ידעתי כלל מה להשיב בעניין, ונעשה לי קשה על הלב. בצר לי, נכנסתי לחדר השני, התייפחתי בבכי וביקשתי רחמים, ואמרתי לפני השי"ת, הלא אני רב העיירה ובעלי הבתים לא יודעים להבחין בין דבר קשה לקל, ואם לא אדע להשיב להם תשובה, הרי זה יגרום חס ושלום לחילול השם, כנראה נתקבלה תפילתי, כי כאשר ניגשתי לארון הספרים, מיד מצאתי ספר ישן שבו מבואר היטב כל העניין הזה, וכך פסקתי. משמע זאת רבי משולם איגרא, פנה מיד אל דלת היציאה ואמר לרב בזה הלשון, 'לבכות' גם אני יודע, אבל על התורה צריך לעמול ולהתייגע ולהשתוקק השתוקקות עצומה לכוון אל האמת, והלך לו. זהו 'כתית למאור' לתורה צריך לכתת עד שיצא תורה לאור, 'ולא למנחות' ללמוד תורה במנוחה."

*

להעלות נר תמיד" (כז, כ) פירש רש"י עד שתהא השלהבת עולה מאליה. אפשר לבאר את פירוש רש"י על פי הסבר לאיש שיושב בביתו קופא מקור, סערות רוחות וגשמים בחוץ, חלונות הבית רועדים מפרצי הרוח החודרים דרך חרכיו, עד שהסערה שולטת פנימה בכל פינות חדריו, ארכובותיו דא לדא נקשן, ואין עצה אלא להדליק את האור כדי לחמם את עצמותיו היבשות. בתוך הבית מונחים להם עצים טובים, באין ברירה אחרת בידו ניגש הוא אל המלאכה למלאות צרכו במעט עצים אלה, הצית בהם את האש אשר חיש מהר נדלקו, אך לא עלתה בהם השלהבת כראוי עקב הכמות הקטנה שבהם, וממילא לא היה בה בכדי לחמם את הבית ולגרש הקור השורר בין כתליו. ביודעו פרק בטבעה של האש, טרח ואסף מכל פינות ביתו כלים מכלים שונים על מנת לנפנף בהם על יד האש, בכדי שינשב בה הרוח וללבות את השלהבת להיות עולה יפה, וכשגם עצה זו לא הפיקה את התועלת הרצויה נשכב הוא עצמו בפישוט ידים ורגלים אצל האור, ובכל כוחו נפח בפיו אנה ואנה, ובכל זאת עדיין בוששה השלהבת מלעלות. אמר בליבו, חדא מחדא לא אתיא, ניתי חדא מתרתי, ובבת אחת נפח בפיו בכל כוחו ובשתי כפות ידיו נפנף בכלים. באותה שעה נכנס חברו לתוך ביתו, ומצאו שוכב על הארץ, לחייו נפוחות ואדומות מרוב יגיעה, ידיו עולות ויורדות ומנפנפות ברוח, זיעה מכסה את כל גופו, ומראהו כאחד המבוהלים והמטורפים, נעמד הלה משתומם למראה עיניו, שמא יצא חברו מדעתו, או מחלה איומה תקפתו, חיש מהר רץ אליו וצעק לקראתו, מה לך ידידי כל הבהלה הזאת? ענהו האיש, רצוני להעלות את שלהבת האש למען תיטיב לחמם את קירות הבית, וכבר ניסיתי את כל התחבולות וללא הצלחה, בשמוע חברו דברים אלו מילא את פיו בצחוק ולעג לעומתו, שוטה שכמותך! האינך רואה כי מעטים המה העצים אשר בהם הצת את האש, עליך לקום וללקט עצים מרובים להוסיף על האש ואז תעלה השלהבת מאליה. והנמשל מובן הוא, ההתלהבות הרוחנית זקוקה לעצי העבודה בכדי שתעלה בקרב לב האדם, ולחינם יטרח להרבות אש הקדושה בתוככי נפשו, אם לא יוסיף עצים למערכה גדרים וסייגים בתורת ד'. והן הם דברי הבית אהרן זי"ע בפרשתן וז"ל, "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, היינו שצריך לייגע עצמו בעבדות עד שתהא שלהבת עולה מאליה כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכווין לזה, ולא כשוטים המצפים להתלהבות. צריך לעמול, לעבוד ולהתייגע, והשלהבת תעלה מאליה.

("דברי זקנים")

שביבים / שאול שיף

לחזק את הכפתור

כלי המשכן ובגדי הכהן הגדול נעשו בהוד והדר ובפאר גדול שעלה ממון רב שעם ישראל הביא כתרומה לעבודת הקודש.

רוב בני האדם עובדים קשה לצבור הון לטובת עצמם ומוותרים על חייהם היהודיים בשמירת המצוות ולימוד התורה מבלי לזכור שהברכה הגדולה של הקב"ה נועדה לבנות קודש. ומובא סיפור על פנחס הצעיר שעוד בשחר ילדותו, בלימודו אצל המלמד, חלם פנחס להיות עשיר ולא דעך חלומו אף בזמן שלמד בישיבה. הכסף מילא את חלל דמיונו ויצר בקירבו שאיפה עצומה. יבוא יום, ידע, שהחלום יהפוך למציאות, אין ספק, זה רק עניין של זמן! כאשר גדל בעיירתו בפולין, רקם את תוכניתו אחת לאחת יחסוך אגורה לאגורה ופרוטה לפרוטה עד שיתאסף בציקלונו סכום המספיק בכדי להגיע לארץ חלומותיו - אמריקה הגדולה! ואכן כאשר חלם כן היה, ברצונו הבלתי מתפשר נחת יום אחד על אדמתה של ארה"ב. ניצול הזמן המירבי הביא אותו עד מהרה להיות בעליו של מפעל משגשג למעילים.

החלום אכן הפך למציאות. אולם דא עקא, בד בבד עם עלייתו ופריחתו הגשמית, הלכה נשמתו ודעכה, עד לכדי פריקת עול תורה ומצוות מעליו, ה' ישמור! הכסף אכן סינוור את עיניו ויותר מכן את מוחו וליבו! ביום בהיר אחד הופתע לגלות את רבו משכבר הימים, ראש ישיבת ברנוביץ ותלמידו הנודע של ה"חפץ חיים" זצ"ל - רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, עומד על מפתן המפעל. התלמיד לשעבר לא שכח את גדלותו התורנית ומידותיו הנפלאות של רבו הנערץ, וניצב לימינו מוכן למלא כל משאלה ובקשה! ורבי אלחנן בקשה קטנה בפיו היתה: "הגעתי לכאן לאחר הפלגה תמימה בת שבועיים ימים.

עשה עימי טובה, כפתור לי במעיל, מתנדנד ומט ליפול, היש באפשרותך לחזקו ולאמצו"?! התלמיד לא ידע אם לצחוק או לבכות, מפעל של מעילים בראשותו והרב רק יבחר בכל מעיל שרק יחפוץ! ורבי אלחנן על משמרתו עומד, אין רצוני במעיל, אלא כדי לחזק את הכפתור הגעתי הלום! והתלמיד לא מבין האם הרב חלילה מתעתע בו, הרב חוזר ומדגיש שזה כל רצונו וחפצו. מנהל המפעל - נענה לבקשתו ומצא חיש מהר פועל שיבצע נאמנה את הפעולה הפשוטה. רבי אלחנן הודה מקרב לב וסב על עקביו. והתלמיד? כל הלילה התהפך במיטתו, לא יכול להירדם ולישון. לא יתכן, כך חשב בליבו, לעשות דרך מפרכת כזאת, בשביל כפתור?! עם עלות השחר, לא יכול היה לעצור בעדו, ניגש הוא לאכסנייתו של מורו ורבו, התחנן שהרב יאמר למה הוא בא, מוכן הוא לעזור בכל אשר יוכל, והרב פוסק את פסוקו: לחזק כפתור באתי וזה הכל! והתלמיד ממאן להאמין, לא יתכן. כבוד הרב, אל נא תהתל בתלמידך, שבועיים נסיעה בשביל כפתור קטן? והרב כשחיוך של טוהר נסוך בשפתיו, עונה ברכות לתלמידו ופותח פיו בחוכמה: תשמענה אוזניך מה שפיך מדבר, אין לך ספק בדבר שלא עשיתי דרך כה ארוכה בשביל מה בכך, אם כן אמור נא לי אמור, הנשמה הקדושה שבקירבך, שעשתה דרך כה ארוכה של אלפי פרסאות מתחת כסא הכבוד, מרחק של אלפי שנים, בכדי לפתוח מפעל של מעילים?! בכדי לצבור עוד ועוד נכסים גשמיים שאחרי מאה ועשרים נשארים לאחרים?!

לא יתכן, לא יתכן! התלמיד שהדברים חדרו עמוק לליבו והחליט לשוב לדרך אבותיו ולהשתמש בכספו לבנות עולם של תורה.

יש לאן לשאוף

על היהודי מוטלת חובה להתעלות בהתמדה בכל ענייני הקודש עפ"י הכתוב בפרשה "להעלות נר תמיד".

על האדם לקיים עוד ועוד מצוות, וביתר שלמות, ולא להיות מרוצה ושבע רצון ממעמדו ולהסתפק בדרגתו.

ומביא הבן איש חי משל למה הדבר דומה:

מעשה באדם אחד, שראה בחלומו גרם מדרגות, והמלך עולה בהן ומטפס, טיפס המלך חמש מאות מדרגות, ועדיין לא הגיע לחציין.

השכים האיש בבוקר והלך למלך לספר לו את חלומו. שמח המלך מאוד, והורה להעניק לו אלף זהובים.

סיפרה אשתו לשכנתה על האוצר שנפל בחלקו של בעלה, הלכה השכנה ואמרה לבעלה: "שכננו ראה את המלך מגיע לחציין של המדרגות וקיבל ממנו אלף זהובים. לך אתה אל המלך וספר לו, שראית אותו בחלומך עומד בראש המדרגות, ודאי תקבל אלפיים"...

עלה האיש לארמון המלך וסיפר למלך את הדברים כעצת אשתו. אמר המלך לעבדיו, קחו אותו והשליכוהו מכל מדרגות הארמון.

שאל האיש בפליאה: "היכן הצדק, שכני סיפר מחצית ממני, וקיבל אלף זהובים?!".

אמר לו המלך: "שכנך בישרני חלום טוב, ובפיך היה חלום רע. שכנך סיפר, שלא הגעתי לחצי המדרגות, ויש לפני להעפיל ולעלות עוד מדרגות רבות, ושמחתי בדבריו. אתה סיפרת, שכבר הגעתי לפסגה, ולא נותר לי אלא לרדת ממנה"...

וזהו גם מה שנאמר (תהילים קיט, א) "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'". ההולכים ומתקדמים כל העת. לפיכך נקראו החכמים 'תלמידי חכמים', שהם לומדים ומתעלים, ואינם חושבים עצמם לעולם כמושלמים...

קנאת הגויים בעם ישראל

"ואתה תצווה את בני ישראל" ולכאורה נראה שבעצם הציווי על עשיית המשכן הקב"ה יוצר קנאה בין ישראל לאומות העולם, בכך שהוא מצווה ונותן לבני ישראל משכן בעוד שאת אומות העולם הוא מזניח?!

ה"חתם סופר" מבאר זאת בדרך משל (מומלץ להורים לספר בצורה משוכת את לב הילדים):

לאב אחד היו לו בנים הרבה או לאדון שהיה לו עבדים הרבה, והאחד היה לו אהוב וחביב ביותר, והיה לו מחצב בקצה שטחו שמוציאים ממנו זהב ומתכות יקרות והיה רוצה ליתנה לבן האהוב.

אמנם הוא לא היה מעוניין לשנות בין הבנים שלא להטיל קנאה על בנו

ושלא יתרעמו עליו...

מה עשה?

מסר להבן האהוב בצנעה כלי מלאכה ולמד לו חכמת הוצאות האבנים מהחפירה והיתוך אבנים לעשות מהם זהב וכסף וכל חפץ ואח"כ קרא לבניו בכלל ואמר להם: "בני, יש לי כאן שטח עם מחצב שיכולים להפיק ממנו זהב מי הוא הרוצה בה?"

כולם ראו והבינו שבטורח גדול יוציאו משם אם בכלל ואח"כ לא ידעו להתיכו ולעשות ממנו זהב כי לא היה להם שום חכמה בהוצאת הזהב וההיתוך וגם לא היה להם לזה שום כלי ושום תחבולה על כן מיאנו כולם ולא חפץ להם במתנה ההיא וממילא לקחה בן החביב ולא היה ביניהם קנאה...

והנמשל מובן מאליו:

במשכן ובתורה הקדושה טמונים בתוכם כל טוב ה' וכל אוצרותיו, אך התחבולה להוציא המטמונים האלה , מסר הקב"ה בחשאי לישראל ונטע בהם בינה יתרה ואילו לגוים לא הראה כי אם פשוטי התורה, על כן, לא יחפצו לקחתה...

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net